

U Zadru, u subotu 20. travnja 1918.

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godiun «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 8.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoeži 16 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrste, uz koja nema prilike preplatiti, biti će povraćena. — Preplate se šaju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pišma ne primaju. — Pisma i novce treba šaliti Uredju Objavitelja Dalmatinskog u Zadars.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Previšnje ručno pismo grofu Czerninu.

BEČ, 18. «Wiener Zeitung» objavljuje ovo cesarev ručno pismo:
«Dragi grofe Czernine! U isto vrijeme što imenujem Svoj zajednički ministra financija baruna Stjepana Buriana za ministra spoljašnjih posala, otpuštam Vas sa punom milosti sa ovog mesta i od daljeg vojenja posala, što sam Vam povjerio. Svojim ručnim pismom dana 12. o. m. kojim sam primio Vašu ostavku. Za jedne od najznamenitijih epoha u svjetskoj povijesti sviju vremena, Vi ste u interesu jedne politike, koja ima da i u buduće pokazuje pravac Mojoj Kući i Mojim Državama, požrtvovano i neumornim vršnjem dužnosti izvrsno služili, a uspjeh, koji Vam je na pravedno zadovoljstvo, nije Vam izostao, jer ste u prednjoj liniji uspjeli da nevoljnom čovještvu sklopite prve mire. Tim ste stekli dobro zaslужeno pravo na Moju neprolaznu zahvalnost, koju Vam evo rado toplo izričem, te kao ne spoljašnje i doista potpuno odgovarajuće zlameњe udjelujem Vam briljante u kromsku krtu! Moga Reda S. Stjepana. Da isti način uvjeravam Vas o Mojoj trajnoj naklonosti, kao što se i pouzdano nadam, da Vaše izvanredne sposobnosti neće za uvjek izostajati Meni i dobru Mojih država. Budimpešta, 16. aprila 1918.

Karlo s. r.

Czernin s. r.

Previšnje ručno pismo barunu Burianu.

Dragi barune Buriane!
Dok Vas u milosti dižem s mesta Mog zajedničkog ministra financija, imenujem Vas u isto doba ministrom Moje Kuće i spoljašnjih posala, te Vam povjeravam predsjedništvo u zajedničkom ministarskom Vijeću. Zajedno povjeravam Vam upravljanje Mog zajedničkog ministarstva financija.

Budimpešta, 16. aprila 1918.

Karlo s. r.

Burian s. r.

Ministar spoljašnjih posala barun Burian njemačkom državnom kancleru Hertlingu.

BEČ, 18. Ministar spoljašnjih posala Burian upravo je državnom kancelaru Hertlingu brzojav, u kojem ga srdačno pozdravlja, i svom novom svojstvu ministra spoljašnjih posala, i moli ga, da i njemu iskaže ono pouzdanje i susretljivost, kojom se toliko radovao njegov prešasnik, te nastavlja: Jačanje i udubljivanje davno prokušanog saveza sa njemačkim carstvom bilo je uvjek osnov mog političkog mišljenja i osjećanja. I dalje raditi na ovom nepomakljivom osnovu smatram kao svoju najimplenitiju dužnost; ovako se nadam, da će mi u vjernom spotazu sa Vašom Dnevnosvěšenosti biti sugujeno, da savezničke vlasti u nedaleko vrijeme privredem k žugjenom cilju, k pravednom i časnom miru.

Prvo putovanje „U-Deutschland“.*

Mišolovka. Tako i bi. Čim smo se više od kopna udaljivali, to je burnije more bivalo i brod se je više ljujao. Opažam to već u krevetu u svojoj sobici. Oko 2 sata u jutro probudi me nekakav „Hujoo“ iz telefona na zidu nad mojom glavom. Časnik Eyring, koji je na strazi, javlja mi, da nam se s desne strane primice vrlo brzo bijelo svjetlo. Skočim iz kreveta, provučem se oko ugla centralne skupine, kroz otvor tornja na platformu.

Eyring mi pokaže nedaleko od nas spriječda bijelo svjetlo. Cini se, da nam se primice. Ne računam se da s njim upoznamo; dađem znak alarmu i zaronimo. Pri tom čutim prvi put čudovitovo čuvenstvo, koju nam daje mogućnost, da brzo zaronimo.

Sve je tako jednostavno. Vozimo se u po svjetskog rata na neoboružanom trgovackom brodu u tamnoj noći. Približuje nam se svjetlo, moguće neprijatelj; po svoj prilici-i jest neprijatelj. Za par minuta može sinuti nekoliko hitaca, granate će da razmrskaju naš toranj, voda provali u brod i za kratko vrijeme nestane nas u Sjevernom moru.

Ali od tog ne bi ništa. Kratka zapovijed u centralu, nekoliko se ventila i kotač makne i bez opasnosti plovimo svojim putem koji nam brutalna sila može na površini mora zapriječiti, ali par metara dublje ne može nam ništa, i mora nas pustiti u miru.

Da budemo sigurni, vozimo se pod vodom do zore. Oko 4 sata izronimo. Vani se već posve

* Iz knjige «U-Deutschland», kapetana Koenig, u kojoj se opisuje putovanje ove prve njemačke podmornice hrvatski preveo dr. M. Maraković.

Ministar spoljašnjih posala barun Burian činovnicima svog ministarstva.

BEČ, 18. Nastupivši službu, ministar spoljašnjih posala barun Burian pozdravio je činovnike ovim riječima: «Pozvan po milosti Djegova Veličanstva iznova na čelo ovog ministarstva, pozdravljam vas najtoplje kao stare prijatelje i prokušane saradnike. Kad je grof Czernin nastupio službu, naglasio je, da će se pravac politike, koju sam ja vodio, i dalje bez promjene uzdržavati. Danas, kad on odstupa od ovog mesta na žalost sviju nas, na moju i vašu, kažem vam, da će moja politika ići za istim ciljem, za kojim je išla politika Czerninova. Držeći se vjerno našeg prokušanog saveznika, mi ćemo sa punim pouzdanjem u slavnu vojsku i u iskušanu požrtvovnost pučanstva, do kraja ratovati s ulaganjem cijele naše snage, i to dotele dok nas na to budu neprijatelji prinuđavati. Ali pri tome nećemo gubitati s voda put, na kojemu je Czernin osnovne i važne etape prevođio, kad je neprekidno dajše radio oko mira, oko kojega je naš svjetli mladi vladar zajedno sa svojim uživitim saveznikom velikodusno stao da radi već za vrijeme mog službovanja. Svijskim nastajanjem i tijesnim skupnim radom sa našim saveznicima idimo ovim putem do sretnog kraja. U ovom nastojanju računam na vaše odano sudjelovanje.»

Barun Burian ide u Njemačku.

BEČ, 18. Ministar spoljašnjih posala krenuo skoro u Njemačku, da se pokloni njemačkom caru i da pohodi prvi put po svom imenovanju državnog kancelara.

Graf Czernin o krivotvorenu pismu Cesara Karla.

BEČ, 17. Kako «Korrespondenz Austria» javlja, zastupnik na carevinskom vjeću Waldner bio je jutros kod nekadašnjeg ministra spoljašnjih posala Czernina, da povede riječ o glasovima šta se odnose na česarevo pismo. «Kako Korrespondenz Austria» doznaće sa pouzdanje strane, grof Czernin dao je zastupniku Waldneru svoju poštenu riječ, da pismo, što se u Francuskoj objavilo, nije nego jedno krivotvorene, i to remek djelo krivotvoravanja u političkoj povijesti Francuske zadnjih vremena, koja je tako bogata krivotvorenjima. Dismo bilo je u Francuskoj krivotvoreno u očitoj namjeri da zabije klin između Njemačke i Austrije Ugarske; ali ta im je namjera srećom potpuno propala.

Ministar-predsjednik Seidler o našoj spoljašnjoj i unutrašnjoj politici.

BEČ, 17. «Korrespondenz Austria» javlja: Zastupnici prelat Hauser i profesor Waldner izasli su o podne pred ministra predsjednika Seidlera, da u ime svojih stranaka svrate njegovu pažnju na duboku uzručanost, što su je dogajali zadnjih dana izazvali u njemačkim krogovima. Ministar predsjednik im izjavio, da on zna za tu uzručanost i da je vrlo žali; samo će im naglasiti, da promjena na mjestu ministra spoljašnjih posala ne dira niti pojmanje u politički kurs prama vani i

razdano, ali je i more tako uzburkano, da se već ne može podnosit. U daljini viđimo nekoliko barbarskih brodova, koji teškom mukom obavljaju svoj posao. Ispočetka ih oštio motrimo, a onda, kad smo se uvjerili, da nam neće ništa, vozimo mimo dalje.

Naša vožnja nije nikakvo uživanje. Brod se tako ljujila, da boravak u zatvorenom brodu, koji se samo ventilatorima zrači, djeluje na glavu i želudac momčadi; nekoj od njih neće da jedu. Niko ne može da se popne na palubu, koja je neprestano pod vodom. Nešto suvje je na tornju, za ogradom «korita» i u zavjetrini tornja. Tu se stislo nekoliko mornara, koji su slobodni od straže, drže se čvrsto ograde, uviši svježi zrak i otrešava se, kad ih koji dozviti val iza tornja svojom slanom vodom polje.

Tako se vozimo cijeli dan. Nekolicini parobroda, kojih je viđeno u daljinu, uklonimo se promjenevi smjer, pošto smo po busuli i tačnjim mornarjem ustanovili njihov kurz. To je jednostavne, nego li čovjek misli. Najprije znamo, gdje se sami nalazimo, po busuli određimo, gdje se parobrod po prilici nalazi. Sravnilo li se podatke s najvažnijim parobrodarskim rutama, koje su na svakoj karti nascrtnane, onda znamo prilično pouzданo, kojim putem ploviti doči parobrođ.

Taj posao će za nas doskora biti vrlo značajan, te ima u ovom slučaju, kako ćemo viđeti, dokumentarno značenje.

Pod večer se nešto razvedriši i more se primirilo; sunce je zapalo za lijepo obasjane oblike.

Svi momci slobodni od straže izagoše na palubu, da udahnju nešto svježu zraku i brzo popušte po koju cigaru ili cigaretu. Po palubom je pušenje strogo zabranjeno. Svi se stiskaju u zavjetrinu tornja, zbijeni jedan uz drugoga. Izgleda to

unutrašnjosti. Ministar predsjednik ovom prigodom spomen, kako po njemu poznatim nepromjenljivim nazorima Krune, uvijek će se smatrati za državne neprijatelje oni koji očekuju spas od Entente, te će se prema tome s njima postupati.

O tobobižnjem odstupu princa Hohenlohe-a.

BEČ, 17. Neke novine šire vijest, da c. i. k. poklisa u Berlinu ima namjeru da odstupi.

Ova vijest, kako nam se javlja, sasvim je izmišljena. Prince Hohenlohe došao je za nekoliko dana u Beč, da se dogovori sa ministrom spoljašnjih posala, pa će se povratiti u Berlin na svoje mjesto.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Njemačka ofenziva na zapadnoj fronti.

Izvještaj njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 17. Wolff Bureau javlja: Veliki glavni stan, 17. aprila 1918.

Zapadno bojište:

Na krvavom bojištu lanjske bitke u Flandriji armija generala Siksa von Armina zapremila je Dasschendae i pomakla svoje linije i kod Beccare i Ghetavelta. Sjeverno od Lysa čete generala Siegera oteće na juriš za rana jutra se lo Wytschaete, baciti neprijatelja, unatoč žestokoj odbrani, sa visova na sjevero-istoku i zapadu na tog mjeseta te odbije jak protunapade. Protivnika koji jugo-zapadno od Wulverghema umziče u svoje stražne linije, potisnuo preko potoka Douve. Zauzesmo Bailleul i žilavo branjena uporišta Cappelijnde, sjeverno od Bailleula, i Meteren. Englez užalud pokušaše da s ulaganjem velikih snaga i podupri od Francuza, preotmu Meteren i zemljiste, što su izgubili s obe strane Merrisa. Njihovi se napadi skršiše sa najtežim gubicima.

Na bojnom polju s obe strane Somme žestoki bojevi vatrom, koji su potrajali i preko noći, naročito na jugu od Somme.

BERLIN, 18. Wolff Bureau javlja: 18. aprila 1918.

Zapadno bojište:

U Flandriji vojska Siksa von Armina, oštvojerući je neprijatelja koji stopu po stopu umzicao, zauzme Poelkappelle, Langemark i Zonnebeke, te protisne neprijatelja do preko Steenbacha.

Na jugu od Blankartskog jezera neprijatelji protuudar ustavio je naše dalje prodiranje. Sjeverno od Lysa stekli smo zemljiste.

Zadnjih dana zarobili smo preko 2500 ljudi i otesmo nekoliko topova i mnogo mitraljeza.

Na bojnoj fronti s jedne i s druge strane Somme boji vatrom kod Moreuila i Montdidiera po-

kao roj pčela, grozd ljuđi u gruboj, teškoj mornarskoj objeći. Tu se ne pazi mnogo na etiketu; ja puštam ljuđe, da se razonođe, nije im lak život pod palubom i kad koji pomoli glavu kroz otvor tornja, da povuče par dimova iz svoje luke, rado mu priuštiti taj kratki užitak.

Pri tom svu i nehotice očima pretražuju horizont. I to je dobro; više ljuđi više vide; a mnogi od naših ljuđi imaju sokolove oči!

Najednom se pomole u prozirnom sumraku lipanske večeri dva jarbara, zatim dimnjak i čitav parobrod. Mi ga svojim oštirim dalekozorima ne prestano motrimo. Hoćemo da ustanovimo njegov kurz, pa da mu se bilo iznađ, bilo ispod vode uklonimo.

Nekoliko smo tačaka dobro odmjerili na kompasu i to u uzem mkartu; gleđam i gleđam, računam, uzmam opet kartu i iznenadim se.. Ako se taj brod bude držao dalje toga hoda, neće doći ni u koju luku.

Je li to moguće?

Na taj način će se nasaditi direktno na stijene. Zovnem Krapohlu i pokažem mu svoje račune. Pogledamo još jednom oštiro kroz dalekozore i sramno karte; sve se slaze.

Taj dobrisna plov bez pravca.

Mi smo se međutim toliko približili, da smo mogli dobro viđjeti. U sutor lipanske večeri je bilo tako jasno i svijetlo, da smo sve tako mogli promatrati. Bio je to lijep parobrod, sređone veličine, na kome se je vijala neutralna zastava, a trup mu je takog bio obojen bojama iste zemlje. Usred trupa je bilo napisano velikim slovima dvostruko ime, ali ga mi nijesmo mogli pročitati.

Najednom klinke Krapohlu:

stade jači, Sjeverno od Flireya (između Meuse i Moselle) francuski ojači udarac propade s teškim krvavim gubicima.

BERLIN, 18. na večer. Wolff Bureau javlja: Veliki glavni stan 18. aprila.

Zapadno bojište:
U Flandriji i na bojnom polju na Lysu stanje se nije izmijenilo. Sjeverno zapadno od Moreuila jaci se francuski napadi krvavo skrše.

Prvi general kvartermajstor Lüdendorff.

Bombardovanje Ostende.

BERLIN, 18. Wolff-Bureau javlja:
U noći između 17 i 18 o. m. tukla se Ostenda s mora. Stete vojničkim napravama nije bilo. Naše torpedne bojne snage ispalile dana 18. o. m. iz jutra 600 hitaca u neprijateljska taborišta i stvarišta između Dunkerque i Dieuporta.

Ostali izvještaji austrij-ugarskog i njemačkog glavnog stana

Turci osvojili Batum.

CARIGRAD, 16. Iz turskoga glavnog stanajavljuju od 16 o. mj. službeno: Kavkaska fronta: Tvrđja Batum pala je. Pošto je neprijatelj, koji se žilavo branio korak za korakom, natrag potisnut, započne dne 13 o. mj. napad na utvrde na jugoistočnoj fronti. U lutom boju uspjele je našim hrabrim četama, prožetim svježim nasrtiljivim duhom da provale u jake izgrajene utvrde ovog grada. Doli su, u daljnjem teku navale, neke su jedne utvrde istaknule bijelu zastavu, druge su se žilavo branile do posljednjeg časa. Grad i luka mirno su zaposjednuti. Deputacija gragjana pozdravi naše čete. U gradu vlada mir. Broj suženja i plijena nije se do sad mogao ustanoviti.

Batum (30.000 st.) najznamenitija luka na istočnoj obali Crnoga mora u barovitom krajtu počno pređnjoj gori armenskoga visočja. Grad je pročvao poradi željezničke pruge, što oduve ide do Kaspijskoga mora. Trguje se najviše naftom (na godinu 56 milijuna puđa), orahovinom, svilom, vunom, kožom itd.

Izvještaji turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 18. Glavni stan, 17 o. m. Daše se čete primicu prema planu okolicu Karsa. Na obali naše je konica zapremila Čukrušu (Kobuletu); nastavlja se potjeri. U Batumu zarobismo 600 ljudi u oficirskoj uniformi i 2500 njih u uniformi, među njima tvrđavnički zapovednika i mnogo viših oficira, i otesmo 250 topova, lokomotiva i vagona.

Fronta u Palestini:

Neprijateljski izvidnički odjeljak bje odbijen. CARIGRAD, 19. Naše su čete zapremile Ba-sjet u Kavkazu.

CARIGRAD, 20. Glavni stan, 19. aprila 1818.

Fronta u Palestini: Naše smione i preduzetine patrole vladaju nad pretpoljem naših pozicija. One su na svoj fronti izvele uspešnih preduzeća, zarobile nekoliko ljudi i mjestimice odibile ojake izvidničke odjeljike.

Fronte u Kavkazu:

Zauzeti su Baškala i Deir; Bajazidski sandžak i Vanski vilajet sad su opet u našim rukama. Više na sjeveru naše su čete zapremile Karakilisu.

Sa ostalih fronta nema ništa da se javi.

Izvještaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 20. Generalni štab, 19. aprila. Mačedonska fronta:

Kod Bratindole, sjeverno od Bitolja i na više mesta istočno od Cerne bila je obostrana djelatnost za kratko vrijeme vrlo živahnja. Zapadno od Vardara naše su straze protjerale jaku francusku patrolu. Jugo-zapadno od Doiranu neprijateljska artilerijska vatra postala je žešćom. Pred većer pokuša više engleskih pješačkih odjeljaka, da se primaknu našim streljačkim rovovima južno od Doiranu; ali bježu vatrom potjerani. Na pretpolju uzduž donje Strume patrolski okršaji, u kojima smo zarobili nekoliko Engleza, među njima jednog oficira.

Sudjelovanje Amerike u ratu.

Govor državnog tajnika Lansinga.

LONDON, 17. «Reuter» javlja iz Washingtona: Državni tajnik Lansing rekao je jučer u svom govoru ovo: Savezničke vojske stječe sada posvuda rame o rame, te sačinjavaju željezni štit, koji ne može probiti niti prusko bjesnilo. Zbog interesa Amerike i čitavoga čovečanstva valja nam u ovom titanskom boju pobijediti proti onome, koji bi inače bio gospodar svijeta. Pruski militarizam izazivlje sve slobodne muzeve, neke brane svoje prave i svoju slobodu. Neprijatelj pozvao se na silu, za to mu se valja silom oprjeti. Amerika, koljevka slobode preuzeti će svoj dio. Bez straha gledamo u budućnost, svijesni da stojimo rame o rame sa velikim demokracijama svijeta, koje su tako dugo na uzdi države teštoga vladara Njemačke. Valja nam se dakle dalje boriti dok nijesu postignuti ciljevi, postavljeni od predsjednika Wilsona. Mi moramo pobijediti i mi ćemo pobijediti. Ovaj rat ne može nikako drukčije svršiti.

Pojačavanje američke vojske.

WASHINGTON, 19. Ratni ministar Baker svratio je pažnju predsjedniku Wilsonu, na činjenicu,

A kako je morao bjesniti! Bilo bi tako lijepo prišutjati se kao neutralac što bliže «kugi», pa nas onda na sigurnu udaljenost neutralno smlatiti topovima. Lijepo je postavio mišolovku, njemački bi «gusar» trebao da se samo malo bliže primakne.

Mjesto toga mu pokazasmo ispod vode dugi nos i izronismo istom iza dva sata. Najprije istražim periskopom sav horizont a onda, kad smo na polu izronili, uklonim otvor tornja, da sve pregledam dalekozor; zrak je čist; na jugu se pomolio mjesec i svijetla pomrčina biva još prozirnijom. Ali kamogod gledam, svuđ je more pusto, nigdje brođa. «U-Deutschland» može mirno da udari svojim putem, i osim čista veselja, što se lukavi lovac gađao razočarao, uvjerio sam se, da mi opazimo svaki brođ prije, nego što on nas i može da zamijeti.

A i to nešta vrijedi.

Naglavice u Sjevernom moru. Slijedeće noći odlučim, da ču za najveće podmornice, od 11 do 1 sat, ploviti pod vodom elektromotorima.

Kad smo u sutor dugog ljetnog dana ronili, nije bilo mnogo vjetra, ali su se valovi dizali visoko, najsigurniji znak, da će za nekoliko sati biti vjetran. Oko 2 sata naložim, da se izroni i viđim po sve većem lulanju brođa, da se je podigla bura i veliki valovi. Nekoliko puta upravo skočili, ali ipak ispraznili tankove i izronismo u red.

Htio sam gledati periskopom; to je bilo nemoguće, svaki čas bi zaplijusnuo preko periskopa koji veliki talas; k tomu još sumrak, u kome se u periskopu valovi čine još veći i strašniji. S toga izronimo posve i ja se popnem na tornjan, da dobijem bolji viđik nađi silnim valovima.

No, to je bilo lijepo vrijeme! Naokolo u sivom sumraku kuga more kao u koštu, svuđ ogromna brda valova s krunom od pjene, koju vjetar razbije

da je pojačavanje američke vojske žurno nužno i da se njena spremnost mora većma pospiješiti. Cuje se, da će se američka vojska povećati odmah na tri milijuna momaka; ali će se po svoj prilici kasnije povisiti na pet milijuna.

Krediti što se udijeljeni saveznicima, iznose svega 53.85 milijarda dolara; od toga udijeljeno je Francuskoj 15.65, Engleskoj 27.20, Italiji 5.50.

Pljen centralnih vlasti zadnje pola godine.

BERLIN. Od 17. listopada 1917. do 15. travnja 1918. zarobile su centralne vlasti preko 517.000 zarobljenika i zaplijenile 7240 topova, oko 20.000 puščanika strojeva i više od 300 tankova. Osim toga pada im u šake preko 100 oklopnih automobila, 630 običnih automobila, 7000 kola i nepregledno mnoštvo željezničke robe. Megju ovom nalazi se 800 lokomotiva i 8000 vagona. Stanje vojničkih skladišta nije se moglo jošte ni približno ustanoviti. Samo topničkoga streljiva nabrojile 3 milijuna metaka. U isto doba oboren je hicića 1100 lješta i preko 100 sapetih zrakoplova.

Promjena na ministarstvu spoljašnjih posala.

Graf Czernin na rastanku sa svojim činovnicima.

BEČ, 17. Graf Czernin oprostio se je od činovnika ministarstva spoljašnjih posala ovim pismom: Posred oluja svjetskog rata pozvan od Njegova Veličanstva, otrog preko godine dana, vama na čelo, mogoh sa radošću konstatovati, kako vrstani duh vlasta u vašim redovima. Vidje, da svaki od vas ima samo jednu misao, svim svojim silama služiti Njegovu Veličanstvu i domovini, da su svi u svako doba spremni, posve podržati sebe zajedničkom boljku. Sada, gdje s previšnjim dopustom odstupam iz službe, osjećam u svom srcu potrebu, da svima vama što toplije zahvalim na pomoći i na toliko prokušanoj vjernosti prema dužnosti, te da se s vama naјsrdačnije oprostim.

Czernin.

Konferencija Buriana s Czerninom.

BEČ, 17. Kako javlja «Fremdenblatt», došao je barun Stjepan Burian danas prije podne u ministarstvo spoljašnjih posala da preuzeđi svoju službu, te da viđeće sa grofom Czerninom o preuzeću svoje službe i o važnim pitanjima spoljašnje politike.

Novine o novom ministru bar. Burianu.

BEČ, 17. «Fremdenblatt» piše: Barun Stjepan Burian nije nov čovjek, pak je svakako za njega dobro da se zna, što se ima od njega očekivati. On pruža jamstvo za to, da će ostati stari kurs, da se nemaju očekivati nikakova iznenajgija ni nenadni preokreti, te da će se bezuvjetno čuvati označene linije naše politike. On je uveren pristaša tijesnoga zajedničkoga rada s Dječinskom i apsolutne potrebe saveza među monarhijom i carinom Njemačkom. Isto tako se može sa sigurnošću uzeti, da će novi ministar spoljašnjih posala istupiti proti onim tendencijama čeških vogova, koje je graf Czernin u svojem posljednjem govoru tako oštrosigao. Vrijedno je pozitivno još i na tu okolnost, da novi ministar spoljašnjih posala pridržava i upravlja zajednički ministarsku financiju. Koliko mi znamo, to je prvi takav slučaj, koji se dogodio. Za to da se on pozove, kao nasljednik grofa Czernina, bijaše odlučna naknade sačuvati kontinuitet naše unutrašnje politike, a ne dati da dogje do prekida ili zastoja u započetim akcijama, te točno poznavanje što ga barun Burian ima o političkim dogajanjima od početka rata.

«Neues Wiener Tagblatt» primjećuje: Barun Burian nije nikakova izrazita podoba oštih crta, nego čovjek iskustva u političkim poslovima, koji se u teškom položaju stavlja na raspolažanje. Trebat će vješta ruka da se ublaži uzravanost, a osobito da se odoli opasnostima delegacijom rasprava.

«Neue Freie Presse» zabilježila je, sjećajući se burnih pretresivanja, kojima je barun Burian bio predmetom pri koncu svojega zadnjega ministarstva u ugarskoj zastupničkoj kući, da bi imenovanjem Burianovim opet moglo oživiti parlamentarni poteškoće osobito u delegacijama. Parlamentarna prtljaga baruna Buriana, osobito pomoći grofu Stjepanu Tisze, sigurno nije malena,

u sitan prah i zviždeći raznosi po zraku na sve strane. Brod se je teško odupirao takovoj sili, koja bi ga na mahove žestoko zanosila; sva je paluba pod vodom; svaki čas udari koji val o tornjan i pospe me sitnom kišom. Prihvatalim se za ogradu «korita» i promatram horizont, čudan horizont od valova, koji se poput kulisa ovamo, onamo premeću.

Upovo htjedom dati nalog, da krenu motori na ulje, u to — što je to?

Onaj tamni potez, nije li to dim parobroda?... Ali već se uvali golem val između mene i horizonta...

Čekam i gledam napeto kroz dalekozor, da me već obole...

Eto ga opet taman dim poput zastave — — — pa onda šiljak jarbora ko igla, sad je u dalekozoru; a sad, sad — — zaronim očima u staklo — — —, kad se je uklonio val, ono tamnije... dim i četiri niska dimnjaka.

Do vraga, ta je razarač torpeda!...

Jednim skokom sam u tornjan, zalupim otvor tornja: «Alarm! — «Roni brzo!... «Pobočno kormilo! — — — «Na 20 metara u dubinu! — — —

Zapovijedi padaju jedna za drugom na dušak. Ali izvesti ih!

Roniti u ovako uzburkanu moru je po svemu iskustvu gotovo čista luđorija.

Ali šta da radim?

Razarač nas je mogao već vidjeti.

Moramo dolje i to što brže.

Poda mnogi su centralni rade momci u žurbi bez glasa. Otvoreni su ventilii za brzo ronjenje, pitljutni zrak puše iz tankova — a ventilii pjevaju u svim skalama.

Stisnulji zube gledam kroz prozor tornja, da viđim, kako ćemo početi roniti...

ali ga tereti osobito kod glavnih državnika u Ugarskoj.

«Extrablatt» ističe kao značajnu činjenicu, da barun Burian broji kao začetnik prve mirovne ponude, te kako je optovano sam izjavio, zastupačem brži časni mir. Može se očekivati, da će barun Burian dalje poći onim smjerom, što ga je grof Czernin dao politici naše monarhije.

Czernin u Previšnjoj audijenciji.

BEČ, 19. Danas je Cesar primio nekadašnjeg ministra spoljašnjih posala Czernina, koji skorij dana kreće u Opatiju da se odmor. Ova je audijencija protekla izvanredno časno po ministru. Cesar mu je lično predao brijanje k velikom krstu. Reda S. Stjepana, zahvalio mu je najtopljam izrazima, na njegovom pozdravnom i uspešnom državničkom radu i više je putu izrekao želju, da se grof Czernin u Opatiji toliko opravori, koliko bi jamiclo za njegovo dragocjeno djelovanje u buduću u korist dinastije i monarhije.

Primiv na ovaj način dužnost načelnika štaba, a računajući, da će srpska vojska, kao što mi je reko pukovnik Pešić, u dovoljnoj snazi zauzeti obrambene položaje duž Bojane i oko Skadra, te meni i mojoj vojsci osigurati jedinu odstupnicu preko Skadra, ja sam odmah, po odobrenju kralja Nikole, izdao naređenje čitavoj crnogorskoj vojski — da koga se skoro veći dio našao u riječi Tare i Lima i na hercegovačkoj granici. — da odstupa pravcem na Podgoricu, odakle ćećemo preko Skadra za Albaniju.

Pukovnik Pešić napustio je Crnu Goru 17. ili 18. januara 1916., i na odlasku mi saopćio, da ga, po kraljevom naredbi, imam zamjeniti u dužnosti, dakle nekoliko dana poslije svega, što se dogodilo i pošto se već pregovaralo o primirju i miru.

Primiv na ovaj način dužnost načelnika štaba, a računajući, da će srpska vojska, kao što mi je reko pukovnik Pešić, u dovoljnoj snazi zauzeti obrambene položaje duž Bojane i oko Skadra, te meni i mojoj vojsci osigurati jedinu odstupnicu preko Skadra za Albaniju.

Nikakove druge naredbe za odstupanje crnogorske vojske nije nikao nikome izdavao, a najmanje meni kralj Nikola onakvu, kako to beznoćno i bestidno, evo po drugi put, izjavljuje njegova mizerna vlast u Parizu.

Kralj Nikola je oputovao iz Dodgorice 19. januara u Skadar, a 20. januara iz Skadra dalje. Iste večeri nastupile su austro-ugarske čete, ni od koga nesmetane, uz riječku Bojanu, a sutra dan, 21. januara, ušle u Skadar, i tako nam presjekle jedinu moguću odstupnicu prije, nego je i jedan moj vojnik od hercegovačkog odreda ili sandžačke vojske stigao u Dodgoricu.

Sve je ovo kralju Nikoli bilo dobro poznato, pa kako mi je onda mogao izdavati naređenja čak Baru i Italiji, kao što je to još u prvoj svojoj izjavi ustvrdio predsjednik njegove vlade u Francuskoj, Lazar Mijušković, i to ništa manje nego: «Neprestano energetičko opiranje». — «Dokrivati srpski uzmak!» i t. d.

21. januara izdala je crnogorska vlast u Podgorici proklamaciju na narod i vojsku, u kojoj javlja, da pošto je kralj napustio zemlju, uzima kraljevsku vlast u svoje ruke, i mene isti *taj* dan zvaničnim aktom riješila dužnost Šef štaba. Tako sam ja *eto*, kao što to veli crnogorske vlasti u Winaru. Godine 1899. izabran je od ustanovljene veleposjeda u češki sabor. U februaru 1912. imenovan je doživotni članom austrijske gospodarske kuće, 1915. poklisanom u Bukareštu, gde je ostao do proglašenja rata u augustu 1916. Dne 22. decemb

Acetilenskih lampa i gorila (beccucci)

slike vrsti

ZASTUPSTVO - ZADAR
Poštanski pretinac 74.

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu ukamačuje sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916 do dalnjega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špeditorske poslove: Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Prag, Adrianopol, Aussig, Beograd, Braila, Brünn, Buchs, Budapest, Constantinopol, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Salonique, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjeđi za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

INTERESANTNA NOVOST!

za sve postolarnice, postolare i t. d. uklanja sve mane drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibljiv-elastičan poplat od pletene željezne žice
nevidljiv pričvršćen na postol. Tih, lagan hod, puštanje isključeno. Može se lako pribiti i odaleći nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija zaštita za poplate.

Proizvaja se u 9 različitih veličina t. j. u Br. 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44 i 46.

Cijena pojedinih paru uključivo vijke za priručivanje Kr. 5.20.

Parovi šalju se na uzorak uz pouzeće Kr. 5.50 uključivo poštarninu i pakovanje ili uz isplatu unaprijed.

Isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-Hercegovinu i Istru kod tvrtke BRAĆA KLEIN - ZADAR (Dalmacija).

Fratelli Mandel & Nipote

BANCA CAMBIO-VALUTE - ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4½ del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4½ o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgare al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4½%.

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse. CEDE Cartelle pi lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor. 20. Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10. Credito Mobiliare Aust. 1858. Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20.

Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10. Lotti Turchi 1870 da f.chi 400. Vinc. principale f.chi 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. Singole cartelle Cor. 2 ecc. ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RILASCIÀ Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcuna spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.

ASSUME Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

OGLAS.

Zemljano-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije preporuča za potpuno sigurno ulaganje glavnica

4% obveznice IV dalmatinskog pokrajinskog zajma za poljodjelske poboljšice.

izdane uslijed zemaljskog zakona od 12. juna god. 1911. br. 27. l. z. z. Sa državnim zakonom od 7. augusta g. 1912. br. 174, d. z. l. priznata je ovim obveznicama *pupilarna sigurnost*.

Zemljano-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije nuga ove obveznice, dok zaliha traje uz tečaj 96%.

U slučaju izvučenja na sreću ove će se obveznice isplatiti u cijeloj pisanoj vrijednosti.

Potanke obavijesti daje Zemljano-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije zanimnim strankama pismeno kretom pošte.

OD ZEMLJANO-VERESIJSKOG ZAVODA KRALJEVINE DALMACIJE.

U Zadru, dne 13. veljače god. 1918.

„BLANKA“

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun. Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun.

Električna Baterija Kr. 3.-
komplet Kr. 6.-

E-mailiran tablica
za groblje
sa i bez fotografije

= za dučane i za urede. =

Novost! Slika N. V. Cara KARLA I. u bojam, veličina 73×50, Kruna 3·50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Špaga od papira od 1/2 do 6 m/m po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gozdenom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

Dječat od gume i mjeđi.

Cijena
Kr. 15.—; sa
Na polugodišnji

Naredba
priskri

BEČ,
činjenice, š
moglo putu
i što su se
sasvim istra
brašnom ve
dovozi iz U
tek krajem
mjere, da s
činjenice žite
Naredba
objavljena u
ovlašćuju se
obezbrizi br
nužde, upo
čine žita i b
i skučile z
prema dosa
svjesna za
vrlo teške ž
stvu; ali o
treži, neće b
privremenon
će, oni koji
bovati, a do
vezeni iz U
će poljedols
sljedne i na
zemaljske v
darima, pod
novi konting
pšenici i ra
trički centu,
od 12 kruna.

Cijene
poskočiti.

Njemač
stru sp

BEČ, 20
je ministru
ovaj telegraf
Molim
najiskrenju
sam jučer pr
sijelu. Nedale
koju su naš
shvaćajući na
našu sprem
sudjelovanje
ljivo znамен
prijateljenih
dalje jamstv
konačne pob
načkim djelij
sporedljivim

Pripovijest
Gospod
u Losanni, bi
stit. Bog mu
bilo devetnaes
bile okrugle, j
Prve tri
bliski imena
engleska: Ket
Leonor, Dez
bijas u potpu
da je i oviš
mirna, te je
zato je postal
tako da ju je
Nije bila ni na
reći baš o sv

Svih dev
neke se spremale,
starie, imale
mogu dobiti
moguća učilišta
Suvršno je sp
glesi i njema
u sve tajne ku
kćerima sve s
na glasoviru,
Beisi je prekr
čena u akvar
divo deklam
se bile razvile
očekivati od g
razvili njihove
o njoj se mož